

חק לישראל - פרשת נח ליל שישי

וַיִּשְׂאָר אַךְ נֶחַ וְאַשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֹה: (כג) וּמָחָא ית כֹּל יְקוּמָא דַּי עַל אַפִּי אֲרַעָא מִאֲנַשָּׂא עַד בְּעִירָא עַד רַחֲטָא וְעַד עוֹפָא דְשַׁמַּיָּא וְאִתְמַחִיאוּ מִן אֲרַעָא וְאִשְׁתָּאֵר בְּרַם נֶחַ וְדַי עַמִּיה בַּתְּבוּתָא:
 (כד) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמֵשִׁים וּמָאתַיִם יוֹם: (כד) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמֵשִׁים וּמָאתַיִם יוֹם: (כד) וַיִּתְקִיפוּ מִיָּא עַל אֲרַעָא מִיָּא וְחֲמָשִׁין יוֹמִין:
 ח (א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֶחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֹה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיִּשְׂבּוּ הַמַּיִם: (א) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֶחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֹה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיִּשְׂבּוּ הַמַּיִם: (א) וְדַכִּיר יֵי יֵי נֶחַ וְיֵי כָּל חַיָּתָא וְיֵי כָּל בְּעִירָא דַּי עַמִּיה בַּתְּבוּתָא וְאַעֲבֵר יֵי רוּחָא עַל אֲרַעָא וְנָחוּ מִיָּא:
 (ב) וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיֵנַת תְּהוֹם וְאֶרְבַּת הַשָּׁמַיִם וַיַּבְּלֵא הַגֹּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם: (ב) וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיֵנַת תְּהוֹם וְאֶרְבַּת הַשָּׁמַיִם וַיַּבְּלֵא הַגֹּשֶׁם מִן הַשָּׁמַיִם: (ב) וַאֲסִתְּכּוּ מְבוּעֵי תְּהוֹמָא וְכוּי שַׁמַּיָּא וְאִתְפְּלִי מִטְרָא מִן שַׁמַּיָּא:
 (ג) וַיִּשְׂבּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הַלֹּךְ וְשׁוּב וַיִּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמֵשִׁים וּמָאתַיִם יוֹם: (ג) וַיִּשְׂבּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הַלֹּךְ וְשׁוּב וַיִּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמֵשִׁים וּמָאתַיִם יוֹם: (ג) וַתָּבוּ מִיָּא מֵעַל אֲרַעָא אֲזֵלִין וְחַיָּיִן וְחֲסְרוּ מִיָּא מְסוּף מִיָּא וְחֲמָשִׁין יוֹמִין:
 (ד) וַתִּנַּח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרִי אֲרֶרֶט: (ד) וַתִּנַּח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרִי אֲרֶרֶט: (ד) וְנַחַת תְּבוּתָא בְּיַרְחָא שְׁבִיעָא בְּשַׁבְּעַת עֶשֶׂר יוֹמָא לְיַרְחָא עַל טוּרֵי קַרְדִּין:
 (ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הַלֹּךְ וְחֲסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעֶשְׂרֵי בָּאֵחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הַהָרִים: (ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הַלֹּךְ וְחֲסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעֶשְׂרֵי בָּאֵחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הַהָרִים: (ה) וּמִיָּא הוּוּ אֲזֵלִין וְחֲסְרוּ עַד יַרְחָא עֲשִׂירָאָה בְּעֶשְׂרִירָאָה בַּחַד לְיַרְחָא אִתְחַזְיָאוּ רִישֵׁי טוּרֵיָא:
 (ו) וַיְהִי מִקְצֵ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֶחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה: (ו) וַיְהִי מִקְצֵ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֶחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה: (ו) וְהָיָה מְסוּף אַרְבָּעִין יוֹמִין וַיִּפְתַּח נֶחַ יַת בּוֹת תְּבוּתָא דַּי עָבֵר:
 (ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב וַיֵּצֵא יָצוּא וְשׁוּב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: (ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב וַיֵּצֵא יָצוּא וְשׁוּב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: (ז) וְשַׁלַּח יַת עֲרָבָא וַנִּפְק מַפְק וְתָב עַד דִּיבְשׂוּ מִיָּא מֵעַל אֲרַעָא:
 (ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לָרְאוֹת הַקִּלּוֹ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה: (ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לָרְאוֹת הַקִּלּוֹ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה: (ח) וְשַׁלַּח יַת יוֹנָה מְלֻוֹתְיָה לְמַחְזֵי הַקִּלְיָאוּ מִיָּא מֵעַל אַפִּי אֲרַעָא:
 (ט) וְלֹא מָצָא הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ וְתָשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחֶהּ וַיָּבֵא אִתּוֹ אֶת הָאָדָמָה: (ט) וְלֹא אִשְׁכַּחַת יוֹנָה מְנוּחַ לְפָרְסַת רַגְלָהּ וְתָבַת לְזוֹתְיָה לְתַבּוּתָא אַרְי מִיָּא עַל אַפִּי כָּל אֲרַעָא וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנִסְבָּה וְאַעִיל יָתָה לְזוֹתְיָה לְתַבּוּתָא:
 (י) וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּסַּף שִׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּבָה: (י) וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּסַּף שִׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּבָה: (י) וְאוּרִיף עוֹד שְׁבַעַת יוֹמִין אַחֲרָנִין וְאוּסִיף שִׁלַּח יַת יוֹנָה מִן תְּבוּתָא:
 (יא) וְתָבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עָלָה זֵית טָרֶף בִּפְיָהּ וַיַּדַּע נֶחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: (יא) וְתָבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לָעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עָלָה זֵית טָרֶף בִּפְיָהּ וַיַּדַּע נֶחַ

חק לישראל – פרשת נח ליל שישי

כי קלפו המים מעל הארץ: (יא) ואתת לותיה יונה לעדו ומשא והא טרף ויתא תביר נחית בפומיה וידע נח ארי קליאו מיא מעל ארעא:

(יב) וייהל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו עוד: (יב) וייהל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו עוד: (יב) ואורף עוד שבעה ימין אחרנין ושלח ית יונה ולא אוסיפת למתוב לותיה עוד:

(יג) ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ ויסר נח את מכסה התבה וירא והנה חרבו פני האדמה: (יג) ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ ויסר נח את מכסה התבה וירא והנה חרבו פני האדמה: (יג) והנה בשת מאה וחד שנין בקרמאה בחד לירחא נגובו מיא מעל ארעא ואעדי נח ית חופאה דתבותא וחזא והא נגובו אפי ארעא:

(יד) ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ: (יד) ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ: (יד) ובירחא תנינא פעשרין ושבגא יומא לירחא יבישת ארעא:

רש"י

אשר בחרבה – ולא לגים שצים (סנהדרין קח):

(כג) וימח – לשון ויפעל הוא ואינו לשון ויפעל והוא מגזרת ויפן ויבן כל תיבה שסופה ה"א כגון צנה מחה קנה כשהוא נותן וי"ו יו"ד בראשה נקוד בחירק תחת היו"ד: אך נח. לזכר נח זהו פשוטו ומדרש אגדה (ב"ר) גונח וכוהה דם מטורח הבהמות והחיות ויש אומרים שאיחר מזונות לארצי והכישו ועליו נאמר (משלי יא) הן לדיק בארץ יסולם:

(א) ויזכור אלהים – זה השם מדת הדין הוא ונהפכה למדת רחמים ע"י תפלת הגדיקים ורשעתן של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין שנאמר (בראשית ו) וירא ה' כי רבה רעת האדם וגו' ויאמר ה' אמחה והוא שם מדת רחמים: ויזכור אלהים את נח וגו' – מה זכר להם לבהמות זכות שלא השחיתו דרכם קודם לכן ושלח שמשו בתיבה: ויעבר אלהים רוח – רוח תנחומין והנחה עברה לפניו: על הארץ – על עסקי הארץ: וישכו – כמו (אסתר ב) כשוד חמת המלך לשון הנחת חמה:

(ב) ויסכרו מעינות – כשנפתחו כתיב כל מעינות וכאן אין כתיב כל לפי שנשתיירו מהם אותן שיש בהם לורד לעולם כגון חמי טבירא וכיוצא בהם: ויכלא – וימנע כמו

(יג) בעלם היום הזה – למדך הכתוב שהיו בני דורו אומרים אילו לנו רואים אותו נכנס לתיבה לנו שזכרין אותה והורגין אותו אמר הקב"ה אני מכניסו לעיני כלם ונראה דבר מי יקום:

(יד) כפור כל כנף – דבוק הוא כפור של כל מין כנף לרבות חגבים (כנף זה לשון נוכה כמו ויקרא א') ושסע אותו בכנפיו שאפי' נולתה עולה אף כאן כפור כל מין מראית נוכה):

(טז) ויסגור ה' בעדו – הגין עליו שלא ישברוה הקיף התיבה דובים ואריות והיו הורגים בהם ופשוטו של מקרא סגר כנגדו מן המים וכן כל בעד שבמקרא לשון כנגד הוא (בראשית כ) בעד כל רחם (מ"ב ז) בעדך ובעד בניך (איוב ב) עור בעד עור (תהלים ג) מגן בעדי (ש"א יב) התפלל בעד עבדיך כנגד עבדיך:

(יז) ותרם מעל הארץ – משוקעת היתה במים י"א אמה כספינה טעונה המשוקעת מקתה במים ומקראות שלפנינו יוכיחו:

(יח) ויגברו – מאליהן:

(כ) חמש עשרה אמה מלמעלה – למעלה של גובה כל ההרים לאחר שהשוו המים לראשי ההרים:

(כב) נשמת רוח חיים – נשימה של רוח חיים:

חק לישראל – פרשת נח ליל שישי

(ו) מקץ ארבעים יום – משנראו ראשי ההרים: את חלון התיבה אשר עשה – לנח (ב"ר) ולא זה פתח התיבה העשוי לציאה ויליאה:

(ז) יורא ופוז – הולך ומקיף סביבות התיבה ולא הלך בשליחותו שהי' חושדו על צת זוגו כמו שפנינו באגדת חלק (סנהדרין קח): עד יבשת המים – פשוטו כמשמעו אבל מדרש אגדה מוכן היה העורב לשליחות אחרת (כשיבשו המים) בעלירת גשמים בימי אליהו שנאמר (מלכים יז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר:

(ח) וישלח את היונה – לסוף ז' ימים שהרי כתיב ויחל עוד ז' ימים אחרים מכלל זה אתה למד שאף בראשונה הוחיל ז' ימים: וישלח – אין זה לשון שליחות אלא לשון שלוח שלחה ללכת לדרכה ובזו יראה אם קלו המים שאם תמצא מנוח לא תשוב אלי:

(י) ויחל – לשון המתנה וכן (איוב כט) לי שמעו ויחלו והרבה יג במקרא:

(יא) טרף צפיה – אומר אני שזכר היה לכן קוראו פעמים לשון זכר ופעמים לשון נקבה לפי שכל יונה שבמקרא לשון נקבה כמו (שה"ש ה) כיונים על אפיקי מים רוחות (יחזקאל ז) כיוני הגאיות כולם הומות (הושע ז) כיונה פותה: טרף – חטף ומדרש אגדה לשון מזון ודרשו (עירובין יח) צפיה לשון מאמר אמרה יהיו מזונתי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם: (יב) ויחל – הוא לשון ויחל אלא שזה לשון ויפעל וזה לשון ויתפעל ויחל וימתין ויחל ויתמתן:

(יג) בראשון – לר"א הוא תשרי ולרבי יהושע הוא ניסן (ר"ה יב): חרבו – נעשה כמין טיט שקרמו פניה של מעלה:

(יד) בשבעה ועשרים – וירידתו בחדש השני ב"ז אלו י"א ימים שהחמה יתירה על הלבנה שמשפט דור המבול שנה תמימה היה: יבשה – נעשה גריד כהלכתה:

(תהלים מ) לא תכלא רחמיך (בראשית כג) לא יכלה ממך:

(ג) מקלה חמשים ומאה יום – התחילו לחסור והוא אחד בסיון כי"ד כ"ז ככסליו פסקו הגשמים הרי ג' מכסליו וכ"ט מטבת הרי ל"ב וצבט ואלר וניסן ואייר קי"ח הרי ק"נ:

(ד) בחדש השביעי – סיון והוא שביעי לכסליו שבו פסקו הגשמים: בשבעה עשר יום – מכאן אתה למד שהיתה התיבה משוקעת במים י"א אמה שהרי כתיב בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ההרים זה אב שהוא עשירי למרחשון לירידת גשמים והם היו גבוהים על ההרים חמש עשרה אמה וחסרו מיום אחד בסיון עד אחד באב חמש עשרה אמה לששים יום הרי אמה ל' ימים נמצא שבי"ז בסיון לא חסרו אלא ד' אמות ונחה התיבה ליום המחרת למדת שהיתה משוקעת י"א אמה במים שעל ראשי ההרים:

(ה) בעשירי וגו' נראו ראשי ההרים – זה אב שהוא עשירי למרחשון שהתחיל הגשם. וא"ת הוא אלו ועשירי לכסליו פסקו הגשם כשם שאתה אומר בחדש השביעי סיון והוא שביעי להפסקה אי אפשר לומר כן על כרחך שביעי אי אתה מונה אלא להפסקה שהרי לא כלו ארבעים יום של ירידת גשמים ומאה וחמשים של תגבורת המים עד אחד בסיון ואם אתה אומר שביעי לירידה אין זה סיון והעשירי א"א למנות אלא לירידה שאם אתה אומר להפסקה והוא אלו אי אתה מואל בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ שהרי מקץ ארבעים משנראו ראשי ההרים שלח את העורב וכ"א יום הוחיל בשליחות היונה הרי ששים יום משנראו ראשי ההרים עד שחרבו פני האדמה וא"ת באלול נראו נמצא שחרבו במרחשון והוא קורא אותו ראשון ואין זה אלא תשרי שהוא ראשון לצריאת עולם ולרבי יהושע הוא ניסן:

לע"נ

זאב וזיים בן שרדה, גד גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רזאל, צדיקה בת שרדה ז"ל.